

„שערורייה! צביעות! תרמית! מחבלים!“

הסיגנון ההדוני

בוודאי לא הייתי מעז להשמיע טענה כזאת נגד מישור — עובד או מעביד — על פי סיפורים שקראתי בעיתונות.

בך אנחנו חוזרים אל שלושת השופטים המכובדים. נראה שהם אינם מקוללים בהיפוסים ובעכ"ב בית מסוג זה.

נראה שהם היו מוכנים בהחלט לחרוץ דין — לפחות עלידי השמעת אימרותיך מעל הכס חרם של בית המישפט העליון — על סמך דיווחים עיתונאים מן הסוג האמור.

ואני חייב לאמר, באזרה המדינה: זה מדי אינן אותי מאדימאר.

שופטי בית-המישפט העליון אינם קבוצה של פרשנים מדיניים. הם עסקני-מיפולגות, שטיבעם הוא לדעת מעט ולדבר הרבה. אין הם חברי-כנסת. הרגילים להרים את הקול ככל שמעטה ידיעתם על הנושא הנדון.

השופטים אמורים על החוק. תפקידם הוא ליישם את החוק. בהתאם להבנתם המיקצועית, אחרי בירור ממצה של הנסיבות וקביעת מסקנות עובדתיות אובייקטיביות ככל-האפשר.

נראה לי כי השופטים המכובדים חרגו במיקרה זה מן המיסגרת הזאת.

הריגה מדיאניה, האומרת דרישני.

כתבו ספרים רבים על מהות הפוליטית והחברתית של בית-המישפט במדינות השונות.

אחת המסקנות המקובלות היא שכימעט בכל מדינה נמצא בית-המישפט בצד הימני של הקונסנזוס הדומיננטי.

הוקרים מלומדים בדקו ומצאו, כי ברוב הארצות המערביות מתגייסים השופטים מקרב מעמד מסויים — מעמד השייך לעילית החברתית הקיימת. השופטים נוטים להביא עימם את ההשקפות, התפיסות והדיעות-הקדומות של מעמד זה. המגן על הפריבילגיות שלו.

השופטים מתמנים עדידי המישטר הקיים, והם ניטים להגן עליו. לרוב הם שמרניים אף מן המישטר עצמו.

בגרמניה של ויימאר ובאיטליה הדמוקרטית של ראשית שנות ה-20' היו בתי-המישפט ידועים כמיצרי השמרנות החברתית. נאמר עליהם שהם לא נהגו מידה שווה כלפי קבוצות קיצוניות מימין ומשמאל. הם גילו יחס אבהי וסלחני כלפי הימין הקיצוני, ונהגו בחומרה קיצונית כלפי קבוצות שמאליות.

עד כה היינו פטורים מלעסוק בניתוחים כאלה לגבי שופטי ישראל. הנחנו כי השופטים אינם פוליטיים, ושאינו קשר בין דיעותיהם הפרטיות — תהינה כאשר תהינה — ובין עבודתם המיקצועית.

אני מקווה מאד ששופטי ישראל לא יאדעו איתנו דבר הנחה זו.

עצם התבטאותם של שופטי בית-המישפט העליון בפרישה זו מדיאניה.

אך העיתון מדיאני שיבעתיים.

לפני חודש התחוללה בארץ מהפכה שקטה. שהעלתה לשלטון את כוחות הימין הלאומני, הדתי והחברתי.

כוחות אלה דוגלים, בין השאר, בצמיצום ו/או בביטול גמור של חופש המאבק של העובד על תנאי-עבודתו וישרו, מגמה זו מתמקדת בתביעה לבורות-חובה, שפיר רובה למסור לשופטים את ההחלטה על גובה השכר של העובדים.

תביעה זו נמצאת במחלוקת ציבורית חמורה ביותר. היא נפסלה כימעט בכל המדינות הדמוקרטיות והליברליות.

היא מהווה את אחד הנושאים המרכזיים בבחירות הבסיס תדרות, שתיירכנה בשבוע הבא.

משום-כך מדיאניה כליכך התבטאות כזאת של השופטים דיוקא בשעה זו.

הקומיסאר הפוליטי של תנועת-החרות ברשותו השידור העניק לנו, כבר למחרת הבחירות לכנסת, את שתי המילים שהפכו מאז מטבע-לשון: „הסיגנון החדש“.

הוא תבע מעובדי רשות-השידור להתאים את עצמם לסיגנון חדש זה, מבלי לפרט את טיבו. הוא הניח, מן הסתם, שדי לחכימא ברמיזא.

צורת-ההתבטאות של השופטים המכובדים בדיון זה עולה לעורר את הרושם שהיא חלק מן הסיגנון החדש הזה.

בעניינים סוציאליים הוא היה מאז ומעולם העיתון הימני הקיצוני ביותר במדינה.

יש לכך מובחן מעשי כותר: אינו יכור להעלות בזיכרוני אף שביתה אחת בעשרים השנים האחרונות שנראתה לשלשת העיתונים האלה כצודקת.

כלי-התיקשורת האלקטרוניים אינם קיצוניים עד כדי כך, אך גם הם נשטפים ברום הכללי.

בעניינית-עופה המצב גרוע עוד יותר.

מזה שנים רבות נוסעים עיתונאי ישראל חינם, על חשבון אל על, לכל ארצות תבל. התעשייה האווירית תורמת אף היא תרומה נכבדה לנטיעות-הינים של עיתוני גאים. משום כך יודע כל עיתונאי-מתחיל כי אין פשוט אפשרות לזכות בעיתונות בדיווח אובייקטיבי על סיכסוכי עבודה שבהם מעורבים האינטרסים של גורמי-התעופה. אלה הן עובדות-החיים.

(ואפשר להוסיף: מצבם העגום הזה של כלי-התיקשורת מהווה כשלעצמו גורם חשוב מאד להידרדרות יחסי-העבודה במיגור התעופה. כשצד אחד יודע כי העיתונות תהיה תמיד לצידו, יהיה אשר יהיה, והצד השני יודע

כבוד השופט מני: „מופקרים!“

כי דעת-הקהל תפנה נגדו בכל מיקרה ובכל הנסיבות. נוצר המצב הקורא דרוך ליסודות קיצוניים והמוביל לאנרכיה.)

שום כך, אינו מעז לעולם לחרוץ דין על סיכסוך-עבודה כלשהו, על סמך דיווח עיתונאי בלבד.

כאשר חשוב לי לדעת מי צודק בסיכסוך-עבודה מסויים, ועל אחת כמה וכמה כאשר הסיכסוך נוגע לענייני תעופה, אני שולח צוות של העולם הזה כדי לגבות עדות מפי שני הצדדים ולהגיש דו"ח מוסמך.

רק לעיתים רחוקות מאד יכור דו"ח כזה להסתוות במסקנה פסקנית וחדיצדדית. כי זהו טיבעו של סיכסוך-עבודה: כדרך כלל יש טע"נות טובות כפי שני הצדדים גם יחד.

העובדים מאמינים תמיד שהם מוקפחים. המעבידים משוכנעים בכל מיקרה שהם הגיעו לגבול היכולת. לרוב טוען כל אחד משני הצדדים שהצד השני נקט שיטות של שחבת, ולא פעל בתום-לב. כאשר מעורב בפרשה המעביד הממשלתי, יש כימעט תמיד מידה רבה של צדק בטענות כאלה הבאות מצד העובדים.

לכן אני חוזר ואומר, בכל הכנות, שאיני בטוח ברגע זה מי צודק בפרישה זו של סיכסוך פקחיהטיסה — ואם ביכלל אחד משני הצדדים צודק לגמרי.

לפני שהייתי מעז לדעוץ כי צד אחד „חיבל במדינה“ או שהתנהגותו מהווה „תרמית ושע"ר רווייה וצביעות שאין כמוה“ — הייתי משקיע הרבה שעות טובות בחקירת העניין.

כבר מוזמן לא היה בית-המישפט העליון של המדינה כליכך פופולרי כפי שהיה השבוע.

כי סוף-סוף דיברו השופטים כמו שצריך. הם אמרו להם, לפקחיהטיסה המנוזלים הם אה, מה שהם חושבים עליהם.

והם חושבים עליהם בדיוק מה שחושבים עליהם כתבי המאמרים הראשיים במערב, וד"ר הרצל רוזנבלום, וגאולה כהן, וסעדיה רחמים משוק הכרמל.

אילו הוצגה ביום השישי האחרון, למידגם מייצג של דעת-הקהל, השאלה: „מה דעתך על שופטי בית המישפט העליון?“ היו בוודאי 62.3% משיבים: „הם נהדרים“, 18.5% — „הם על-הכיפאק“, 12.6% — „הם צודקים“, 3.4% — „לא יודע כלום“, ורק 3.2% הגותרים, היו משיבים „הם אינם בסדר“.

חוששני שהייתי נמנה עם אלה האחרונים.

יום קידם-לכך, ביום החמישי, הובאה לפני כבוד השופטים ד"ר יואל זוסמן, אליהו מני וחיים כהן, עיתרם של פקחיהטיסה.

עוד לפני שנפתח דיון של ממש בעתירה, השמיעו שלושת המישפטנים המכובדים את דעתם הנחרצת על הפקחים.

„אילו הייתי שריהתחבורה, הייתי מפטר את כולם דאיתר!“ אמר כבוד השיפט זוסמן, נשיא בית-המישפט העליון.

„זהו עוות-מצח, שכך רגלכם תדרוך על מיפתן בית זה!“ אמר כבוד השופט מני.

„צביעות שלא-נשמעה כמוה, תרמית ושערורייה הגדוי לה ביותר בישראל!“ — השופט מני.

„קבוצה קטנה משתלחת על המדינה, ועוד יש לה חוצפה לכוא לבג"ץ!“ — השופט מני.

„לא רק שחיבלתם במדינה, אלא עוד הפצי תם עלונים כשרה-התעופה המושמיצים את הרי מדינה!“ — השופט מני.

ועוד פניני-לשון כנהה וכנהה (ראה במדינה — העם.)

הריני עומד ותמת: מניין לשופטים המכובדים פקחיהטיסה?

השופטים לא הגיעו למסקנות מפזיגות אלה אחר י שנערך בבית-המישפט דיון על נושא זה.

לא הופיעו לפניהם עדים משני הצדדים, שמסרו עדות עניינית ונחקרו שתיירכב, עד שהתגבשה בהדרגה תמונה אמינה של הסיכסוך לעיני השופטים.

השופטים לא דיברו אחר מישפט ארוך וממצה, שבו נגזרה הפרשה מכל הצדדים, וי נגנבו ראיות עיפי כללי החוק והנוהג.

לפני השופטים היתה מונחת, לכל היותר, עיתרתם של הפקחים, בתוספת תצהיר קצר שלהם.

אם כך, על סמך מה הצליחו השופטים לגבש העצמם דעה כה נחרצת על פרישה זו?

אין מנוס מן המסקנה שכבוד השופטים אמרו מה שאמרו על סמך הידיעות ששאבו מן העיתונות.

זה מוזר מאד.

גם אני, כמו אחרים אחרים במדינה, קראתי על סיכסוך הפקחים בעיתונות.

אחרי שקראתי בפרידה ובנאמנות את רוב הדברים שנכתבו שם על נושא זה, אני חייב להודות שאין לי מושג מי צודק בפרישה זו.

יותר מזה: כאשר-מיקצוע בשטח התיקשורת אני מעז לטעון, כי שום אדם הגון וסביר לא יכול היה לגבש לעצמו ידיעה על סמך הידיעות והמאמרים שהופיעו בעיתונות.

כי העיתונות הישראלית אינה מפרסמת כימעט לעולם דיווח אובייקטיבי על סיכסוכי עבודה.

יש לכך סיבה פשוטה, שאורח נאור צריך לדעת אותה: שלושת העיתונים היומיים, „הבלתי-תלויים“ הגדולים — מערבי, ידיעות אחרונות והארץ — שייכים לאיליהון, שיש להם ידיעה שמרנית קיצונית על עניינים סוציאליים.

שני הצהרונים שייכים לימין הקיצוני, הן מבחינה לאומנית והן מבחינה סוציאלית. בשניהם רבים יוצאי התנועה הרביוניוטיסית, שחונכו מילדות לשנוא את מאבקם של עובדים. הארץ מאוזן יותר בעניינים מדיניים, אך